

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างของแม่บ้านในเขตเทศบาลนครลำปาง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ แม่บ้านของแต่ละครัวเรือนในเขตเทศบาลนครลำปาง อ.เมือง จ.ลำปาง จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลทั้งหมด 24,141 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, 2544 : 1) โดยถือว่า 1 ครัวเรือนมีแม่บ้าน 1 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Taro Yamane, อ้างในบุญธรรม กิจปริดาปริสสุทธิ์, 2540 : 71) มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ N = ขนาดของประชากร

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ในที่นี้ให้ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

จำนวนครัวเรือนในเขตเทศบาลนครลำปางจำนวน 24,141 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, 2542)

ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คำนวณจากการแทนค่าในสูตรของยามานะ

เมื่อกำหนด $e = 0.05$ และ $N = 24,141$

$$n = \frac{24,141}{1+24,141(0.05)^2} = 393$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 393 ตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้เก็บเพิ่มเป็น จำนวน 400 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้
 ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างชุมชน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากมา 11 ชุมชน จากทั้งหมด 33 ชุมชน และแบ่งตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละชุมชน ดังนี้

ชุมชน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. บ้านดงไชย	260	45
2. บ้านปงสนุก	773	116
3. ศรีเกิด	63	9
4. ศรีบุญเรือง	120	18
5. ศรีปงชัย	250	38
6. ท่าคราวน้อย	200	30
7. กำแพงเมือง	200	30
8. บ้านใหม่ประตูม้า	88	13
9. ท่ามะโอ	200	30
10. พระธาตุนาแก้วมเหนื่อ	170	26
11. พรไพฑูรย์	340	45

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มครัวเรือนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้การจับสลากเลขที่บ้านที่ปรากฏในแผนที่ของชุมชน หากบ้านหลังนั้นไม่มีผู้อาศัยในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลหรือไม่มีแม่บ้าน หรือไม่ยินยอมตอบแบบสอบถาม หรือไม่สามารถหาบ้านที่จับสลากได้ ให้เลือกบ้านที่อยู่ใกล้เคียงแทน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งสร้างจากการศึกษาข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนต่างๆดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ลักษณะประชากร ได้แก่ อายุ อาชีพ หลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ความสะดวกในการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง การรับรู้ข่าวสารจากสื่อประเภท

ต่างๆ และการได้รับคำแนะนำจากบุคคลต่างๆ โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด มีข้อคำถามทั้งหมด 14 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นตาราง มีลักษณะคำถามเป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบคละกัน มีข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ และใช้การวัดที่มีการประมาณค่า 5 ระดับคือ

		คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	1
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	2
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	3
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	5

ข้อความวัดความคิดเห็นมีเนื้อหา ดังนี้

1. ความคิดเห็นต่อการปนเปื้อนของสารพิษ ความไม่ปลอดภัย และอันตรายจากการบริโภคผักและผลไม้ที่วางจำหน่ายโดยทั่วไป
 2. ความคิดเห็นที่มีต่อผักปลอดสารพิษ
 3. ความคิดเห็นที่มีต่อผักพื้นบ้าน
 4. ความคิดเห็นที่มีต่อการล้างผัก การประกอบอาหาร เพื่อลดปริมาณสารพิษตกค้าง
- เกณฑ์ในการวัดระดับความคิดเห็น พิจารณาจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

48 - 60 คะแนน (80 -100 % ของคะแนนรวม) กลุ่มที่มีความคิดเห็นในเชิงบวก

12 - 47 คะแนน (น้อยกว่า 80 % ของคะแนนรวม) กลุ่มที่มีความคิดเห็นในเชิงลบ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายปิด มีข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ

เกณฑ์ในการวัดระดับพฤติกรรม พิจารณาจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

40 - 50 คะแนน (80 -100 % ของคะแนนรวม) กลุ่มที่มีพฤติกรรมระดับสูง

7 - 39 คะแนน (น้อยกว่า 80 % ของคะแนนรวม) กลุ่มที่มีพฤติกรรมระดับต่ำ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามวัดความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้างมีข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ซึ่งมีคำตอบ 2 ลักษณะคือ ใช่ ไม่ใช่ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน ข้อความวัดความรู้มีเนื้อหาเกี่ยวกับ

1. สาเหตุและอันตรายของสารพิษตกค้างในผักและผลไม้ จำนวน 5 ข้อ

2. การเลือกผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง จำนวน 6 ข้อ
 3. วิธีการล้างและการประกอบอาหารผักและผลไม้ให้ลดปริมาณสารพิษตกค้าง จำนวน 7 ข้อ
- เกณฑ์การแบ่งระดับความรู้ พิจารณาจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนี้
15 – 18 คะแนน (80 -100 % ของคะแนนรวม)	กลุ่มที่มีความรู้ระดับสูง
0 - 14 คะแนน (น้อยกว่า 80 % ของคะแนนรวม)	กลุ่มที่มีความรู้ระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในพื้นที่ยจริง ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วมาปรึกษากับคณะอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แก้ไขให้เกิดความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ตามคำแนะนำ
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองสอบถามกลุ่มแม่บ้านในเขตเทศบาลตำบลชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง จำนวน 8 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของข้อความคำถาม และปรับปรุงภาษาให้เหมาะสม และเข้าใจง่าย
3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้คณะอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ในพื้นที่ยจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึงนายกเทศมนตรีนครลำปาง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เขตเทศบาลนครลำปาง
2. จัดอบรมผู้ช่วยเก็บข้อมูล เพื่อทำการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา เทคนิคการสอบถาม ตลอดจนวิธีการกรอกข้อมูล โดยมีการทดลองปฏิบัติจนเป็นที่เข้าใจ
3. เมื่อส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแล้ว กรณีผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความถนัดในการอ่าน หรือเขียน ผู้เก็บข้อมูลจะเป็นผู้สอบถามทีละข้อ และเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้เก็บข้อมูลจะทำการตรวจสอบคำตอบที่ได้รับทันทีว่ามีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ถ้าผิดพลาดหรือตอบไม่ครบทุกข้อ จะได้รับการแก้ไขทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลข้อมูลที่ได้ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows และใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage of Frequency) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักและผลไม้ให้ปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง กับปัจจัยต่างๆ โดยใช้การทดสอบ ไคสแควร์ (Chi-squares test)